

2130(1966 II.3)

13-156/65

566.

Gibria EL.

BELÜGYMINISZTERIUM

SZOLGÁLATI HASZNÁLATRA!

A MINŐSÍTÉS MEGSZÜNT
az 1995. évi LXV. tv. 28. §-ára
figyelemmel

KIVONAT

A Gépjármű Szakutasításból

a Parancsnokok
és gépjármű igénybevételt engedélyezők
részére

ÁBTL -4.2. - 10-26/21/1964 /1

10-26/21/1964

I/54.

I. FEJEZET

A BM GÉPJÁRMŰ SZOLGÁLAT RENDELTETÉSE, SZERVEZETE, FELADATA ÉS A SZEMÉLYI KÖTELMEK MEGHATÁROZÁSA

3. A gépjármű szolgálat szerveinek feladata

c) A számadótestek gépjármű szolgálat

A számadótesteknél a gépjármű szakszolgálat szervei feladataikat a felső, valamint a középfokú anyagi szervek által kiadott szabályzatok, utasítások alapján látják el.

Feladataik:

- A számadótesten belül a gépjárművekkel és gépjármű anyagokkal való ellátás, gazdálkodás megszervezése,
- a tervutasítás szerint elemi anyagszükségleti tervjavaslat készítése és felterjesztése,
- a gépjármű anyagok igénylése, illetve megrendelése, a kiutalt, illetve vásárolt anyagok mennyiségi és minőségi átvétele, nyilvántartása, tárolása, elosztása, kiadása, rendeltetésszerű felhasználása, elszámolása, selejtezése,
- a számadótest gépjárműveinek üzemeltetése, a szállítási feladatok végrehajtásának megszervezése, ellen-

őrzés lebonyolítása, a menetokmányok pontos vezetése,

- a gépjárművek karbantartásának kis- és középjavításának, időszakos műszaki felülvizsgálatának megszervezése és végrehajtása,
- az alegységeknek, vagy személyeknek kiadott gépjárművek karbantartásának, rendeltetésszerű használatának, a fogyó anyagok felhasználásának ellenőrzése,
- az időszaki elszámolások és jelentések elkészítése és felterjesztése,
- a károk és balesetek megelőzésére intézkedések kiadása, illetve a megtörtént káresetekben az eljárás lefolytatása,
- újítások és ésszerűsítések értékelése, illetve felterjesztése,
- szakmai továbbképzések végrehajtása.

4. Személyi felelősségek és kötelemlmek a végrehajtó szolgálatban

a) Számadótest parancsnok:

a számadótest parancsnoka a gépjármű szolgálat munkáját az anyagi vezető útján irányítja.

Jogai és köteleességei:

- a gépjármű szolgálat részére a feladatok elvégzéséhez, a köteleességek szabályszerű teljesítéséhez szükséges szolgálati előfeltételeknek, és a megfelelő körülményeknek, a gépjárművek rendeltetésszerű hasz-

nálatának, szabályszerű igénybevételének, a gépjárművek és gépjármű anyagok megfelelő elhelyezésének és őrzésének biztosítása,

- a számadótest gépjármű ellátottságának ismerete és a gépjármű szolgálat időbeni tájékoztatása szállítási vagy anyagi kihatással járó szolgálati ténykedésekről,
- a számadótest elemi tervjavaslatának jóváhagyása a számadótest gépjármű állományának az előírt keretek között — a szolgálati feladatoknak megfelelő — elosztása, átcsoportosítása,
- a gépjárművek és gépjármű anyagok állapotának, rendeltetésszerű használatának — évenként legalább egyszeri — ellenőrzése, vagy megbízottja útján történő ellenőriztetése,
- szakközegének rendszeres beszámoltatása a gépjármű szolgálat működéséről, az ellátottság helyzetéről; szükség esetén hatáskörében intézkedések kiadása a hiányosságok megszüntetésére, továbbá a kártokozók fegyelmi és anyagi felelősségre vonása a „Fegyelmi Utasítás”, illetve a „Kártérítési Szabályzat” előírásai szerint,
- a gépjármű szolgálat beosztottai szakmai és politikai fejlődésének figyelemmel kísérése és részükre a szükséges munkakörülmények biztosítása úgy, hogy azok a számadótest szolgálati feladatainak támogatása érdekében munkájukat zavartalanul végezhessek.

Felelős:

- a számadótest mozgáskészségének biztosításáért, a gépjármű szolgálat feladatainak ellátásához szüksé-

ges feltételek megteremtéséért, a felsőbb intézkedések betartásáért, illetve betarttatásáért, az általa kiadott intézkedések anyagi következményeiért, és az emiatt bekövetkezett szállítási és üzemeltetési zavarokért, illetve a részéről szükségessé vált intézkedések elmulasztásából származó rendellenességekért.

1) Gépjárművezető:

Közvetlenül a gépjármű szolgálatvezetőnek, — garázsparancsnoknak — van alárendelve, igénybevétel, illetve forgalmazás ideje alatt pedig a gépkocsi parancsnokának.

Feladata:

- a BM gépjárműveinek üzemeltetését és igénybevételét szabályozó BM parancsok, utasítások, valamint a közlekedésrendészeti szabályok ismerete és azok betartása
- a gépjármű napi karbantartása és üzemanyagfogyasztásának a normákhoz viszonyított rendszeres ellenőrzése,
- a gépjármű átadás-átvétel alkalmával az átvételre kerülő gépjármű műszaki átvizsgálása, a szerszámkészlet és az egyéb tartozékok törzskönyv szerinti átvétele-átadása és a törzskönyv aláírása,
- a gondjaira bízott gépjármű szerkezetének, működési és vezetési sajátosságainak ismerete, annak állandó üzemkész állapotáról való gondoskodás, az esetleges meghibásodások jelentése, kijavítása, vagy nagyobb hiba esetén azok sürgős kijavításának kezdeményezése, gépjárművének javításában való közreműködés,
- szakmai ismereteinek rendszeres bővítése, a továbbképzéseken való részvétel,

- a gépjármű menetlevéltömb (a VII. fejezet 2/b) pontjában meghatározottak szerinti) pontos vezetése,
- a gépjármű üzemeltetése közben felhasznált üzemanyagokkal való elszámolás a tárgy hó utolsó napján,
- a technikai ellenőrzések, karbantartások, olajcserék végrehajtására vonatkozó előírások pontos betartása,
- a technikai ellenőrzések, olajcserék végrehajtása, a gépjármű leglényegesebb szerkezeti elemeinek — műszaki — biztonságosság szempontjából történő rendszeres ellenőrzése, különösen javításból való átvétele, vagy szerviz elvégeztetése esetén. (Kormányserkezet, kardántengely, első-hátsó futómű, kerekek és kerékagy felerősítő, rögzítő és összekötő csavarjai, csapszegei és azok biztosítottsága.)
- a takarékosági szempontok érvényesítése, az üzemeltetési normák megismerése, betartása és túlteljesítésükre való törekvés. (Ez utóbbi azonban nem veszélyeztetheti a gépjármű üzemeltetési és a közlekedés biztonságát.),
- vezetés közbeni rosszullét, álmoság, azonnali jelentése a gépkocsi parancsnokának,
- a bekövetkezett baleset azonnali jelentése (telefonon) a gépjármű szolgálatvezetőnek, és gondoskodás a rendőri helyszínelők kihívásáról,
- személyi sérülés esetén elsősegélynyújtás, szükség esetén kórházba való szállításról gondoskodás,
- a baleset helyszínének biztosítása és a tanúk adatainak pontos feljegyzése,
- a baleset után azonnal, de legkésőbb 6 órán belül (kivéve, ha súlyosan megsérült) a baleset okának, helye-

nek, a szállított személyek neveinek (név, rendfokozat) és a gépkocsin keletkezett rongálódások, anyagi károk mértékének jelentése,

- a jogtalan magáncélú igénybevétel megtagadása és az ilyen célú igénybevétel azonnali jelentése,
- a szállítási feladatoknak a legrövidebb úton való végrehajtása, garázsba beállítás előtt a gk. letisztítása és az üzemanyag tartály feltöltése,
- az ellenőrző közegek felszólítására a menetokmányok (forgalmi engedély, menetlevél, gépjárművezetői igazolvány) vonakodás nélküli felmutatása, illetve kérésre azok átadása (KPM ellenőr részére, csak a forgalmi engedélyt),
- szakmai ismereteinek rendszeres bővítése, a továbbképzéseken való részvétel.
- **Felelős** a felsorolt feladatok végrehajtásáért és a személyi kötelek betartásáért, a saját hibájából okozott károkért.

A gépjárművezetőnek

- **tilos** a szolgálat megkezdése előtt 8 órával és a szolgálat ideje alatt szeszestart fogyasztani, ittas állapotban — az ittaság fokától függetlenül — gépjárművet vezetni, a gépjármű vezetését — a váltó gépjárművezető és a IV. fejezet 2/a) pontjában foglaltak kivételével — másnak átadni, a gépjárművet jogtalanul felhasználni, a gépjárművet biztonságos őrizet nélkül hagynia, a garázsba feltöltetlen üzemanyagtartállyal és sárpóros gépkocsival beállnia.

A gépkocsivezetők szolgálati rendszerét a IV. fejezet 2/b) pontja tartalmazza.

k) Gépkocsi parancsnok:

A gépkocsi parancsnok a gépjármű igénybevevője, illetve több utas esetében a gépjárműben helyet foglalók közül a legmagasabb rendfokozatú, vagy kijelölt személy, aki az igénybevétel ideje alatt előljárója a gépkocsivezetőnek.

Az általa adott és a fennálló rendeletekkel és szabályokkal nem ellentétes utasításokat a gépkocsivezető köteles végrehajtani. A gépkocsi parancsnok utasításaiért büntetőjogi felelősség mellett, anyagi felelősséggel is tartozik.

Feladatai:

- A BM gépjárműveire vonatkozó igénybevételi-, és a csoportos személy —, vagy a különleges szállítási szabályok ismerete,
- annak megakadályozása, hogy az igénybevétel ideje alatt a gépkocsivezető szeszestalt fogyasszon és intézkedés a szolgálati idő alatt ittas állapotban lévő vagy szeszestalt fogyasztó gépkocsivezető leváltására,
- a gépjármű menetlevéltömb meglétének és szabályszerű kitöltésének ellenőrzése, a szolgálati út befejezése után az igénybevétel igazolása a menetlevéltömb megfelelő rovatában (az elbocsátás helyét, idejét, km/óra számláló állását kell feltüntetni), a gépkocsivezető utasítása a legrövidebb úton való bevonulásra,
- a gépkocsivezetés jogtalan átadásának megakadályozása,
- menetközben, de különösen éjszaka — többízben — gépkocsivezető éberségéről való meggyőződés, fáradtság, rosszullét, vagy álmoság jeleinek észlelése esetén részére rövid pihenő biztosítása,

- csapatszállításnál a szállítótérben helyet foglalók közül helyettes kinevezése, aki felelős a szállított személyek magatartásáért.
- **Felelős** a gépkocsi-vezetőjének adott utasításaiért, a gépjármű igénybevételét szabályozó utasítások betartásáért a gépjármű kíméletes használatáért, a gépjárműben helyet foglalók szállításának jogosságáért, és azoknak a gépkocsin belüli magatartásáért.

5. Utasok magatartása a BM gépjárművein

A BM gépjárművein utazó személyek mindenkori a gépkocsi parancsnokának vannak alárendelve, annak parancsait kötelesek végrehajtani.

- Csoportos személyszállítás esetén menetközben — lakott és lakatlan területen egyaránt — dohányozni tilos. Csukott gépjárművön a parancsnok engedélyt adhat a dohányzásra.
- A gépkocsi utasai ügyeljenek a gépjármű állagának, tisztaságának megőrzésére, kerüljék a feltűnő viselkedést, tartsák be a testi épség és a vagyonbiztonság megőrzésére vonatkozó előírásokat.

II. FEJEZET

A BM GÉPJÁRMŰSZOLGÁLAT GAZDÁLKODÁSI HATÁSKÖRÉBE TARTOZÓ ANYAGOK, ESZKÖZÖK CSOPORTOSÍTÁSA

2. A BM gépjárművek csoportosítása

b) Rendeltetés szerint:

- személygépkocsik (általában 4—8 személy szállítására),
- tehergépkocsik (0,75 to—10 to-ig), csoportos személy, illetve anyagszállításra,
- társas gépkocsik (autóbusz), csoportos személyszállításra,
- különleges gépkocsik különleges feladatok végrehajtására (tűzoltásra, rabszállításra, helyszínelésre, hírösszekötésre, stb.) alkalmas felépítménnyel, illetve berendezéssel,
- motorkerékpárok (szóló és oldalkocsis), 1—3 személy szállítására,
- traktorok és vontatók,
- harcászati járművek,
- vízijárművek (mentő-, tűzoltó-, műhely- és járőrhajók, és motorcsónakok),

- légi járművek, személyszállításra, segélynyújtásra, futárszolgálatra, közúti ellenőrzésre és határőrizeti feladatokra,
- normál és különleges pótkocsik, utánfutók,
- kerékpárok.

c) Igénybevétel szerint:

- Járandósági személygépkocsi
a miniszter állandó és kizárólagos használatára.
- Személyi használatú gépkocsi
a miniszterhelyettesek állandó és kizárólagos használatára.
- Szolgálati gépjárművek
a BM szervei személyi állományának, anyagainak szállítására, valamint a speciális feladatok végrehajtására.

III. FEJEZET

AZ ELLÁTÁS RENDSZERE

Az anyagellátás általános szabályait a G—1. Utasítás határozza meg. A gépjármű szakszolgálat anyagaival való ellátást részletesen e fejezet tartalmazza.

1. Az ellátás alapjai

Az ellátás alapját és mértékét a jóváhagyott állománytáblázatok, a normák, törzskészletek, a felhasználási tényt számok képezik. A gépjármű anyagok tervezésének szabályait az időszakonként kiadott „Tervezési Utasítás” határozza meg.

a) **Állománytáblázat.**

A szervek szolgálati feladatainak ellátásához jóváhagyott gépjárművek nemét és mennyiségét az érvényben lévő gépjármű állománytáblázat tartalmazza.

Az állománytáblázatban meghatározott gépjárműveken feletli mennyiséget engedély nélkül nem lehet üzemeltetni:

A szervek gépjármű állománytáblázatát és annak mennyiségi, illetve teljesítmény és nemenkénti módosítását a miniszter hagyja jóvá.

A szervek gépjármű állománytáblázat módosításra vonatkozó javaslatait és az indoklást a BM Szervezési Osztály-

hoz kell megküldeni, amely azokat a Gépjármű Osztállyal közösen elbírálja, véleményezi és jóváhagyás végett felterjeszti.

A testületi számadótestek ilyen irányú javaslatait előzőleg az Országos Testületi Parancsnok is bírálja felül és véleményezze.

b) **Norma.**

A gépjármű szolgálatnál használatos normák jellegüket tekintve lehetnek:

- **ellátási, felhasználási anyagnormák** (pl. alkatrész, javító anyag, gumiköpeny, üzemanyag, tárolóedényzet, raktári készlet stb. normák),
- **teljesítmény normák** (pl. gépjárművek km. lefutási normája, havi igénybevételi normák, gumiabroncs minimális futási normája, vízijárművek igénybevételi normája, rakodási normák stb.),
- **forint (költség) normák** (pl. karbantartási, javítási alkatrész-vásárlási normák).

A szervekre érvényes gépjármű és üzemanyag normákat a mindenkor érvényben lévő „Gépjármű és üzemanyag normák” c. utasítás tartalmazza.

7. Számadótesten belüli ellátás, gazdálkodás.

a) **Altalában.**

A számadótesten belüli ellátási, gazdálkodási rendszert úgy kell kialakítani, hogy az a sajátos helyzetnek a lehető legjobban megfeleljen, biztosítsa az anyagi fegyelmet és

ne legyen ellentétes az általános, illetve a gépjármű szolgálatra vonatkozó egyéb szabályokkal.

b) Feladatok a gépjárművekkel, anyagokkal, alkatrészekkel való ellátás és gazdálkodás terén.

(1) Gépjárművek, alkatrészek:

Az állománytáblázat alapján biztosított gépjárművek szerven belüli elosztásáról — a szolgálati feladatoknak megfelelően — a számadótest parancsnoka köteles gondoskodni.

A gépjárműveket, motorkerékpárokat és kerékpárokat a gépjárművezetők és használók részére a törzskönyv, illetve a kerékpár nyilvántartólapok aláírása ellenében kell átadni.

A számadótest belső gazdálkodásában minden alkatrész — kivéve a csavarokat, anyákat, alátételeket — csereköteles. A selejt alkatrészek közül a selejt nyilvántartásba egyedileg azonban csak azokat kell bevételezni, amelyek központi selejtezésűek.

A többi selejt anyagokat a „hulladék anyagok” elnevezésű nyilvántartólapokra a szolgálatvezető által meghatározott időközönként — de legalább negyedévenként egyszer — anyagfajtánként (színesfém, gumi stb.) kilogramm tételbe kell bevételezni.

Abban az esetben, ha a használó személy (gépjárművezető, szerelő) valamely oknál fogva központi selejtezésű alkatrésszel, anyaggal nem számol el, a hiány okáról Jegyzőkönyvet kell felvenni és ha mulasztás is fennáll, káreljárást kell indítani.

A raktáros cseredarab nélkül csak a szolgálatvezető engedélye alapján adhat ki anyagot a raktárból. Az engedélyt az anyagkiadási utalványra, illetve anyagelőleg felvételezési és elszámolási lapra kell rávezetni.

A gépjármű szolgálatvezető (műhelyvezető) a gumiköpeny gépjárműre való kiadása előtt köteles meggyőződni arról, hogy a csere jogos-e, illetve a lecserélésre előkészített gumiköpeny lefutotta-e a normában előírt km-t. Ellenkező esetben az idő előtt szükséges csere okáról jegyzőkönyvet kell felvenni és — az októl függően — a felelős személy ellen káreljárást kell indítani.

A körfutózott gumiabroncsot a keréktárcsára történő felszerelése után statikusan ki kell egyensúlyozni, és csak hátsó kerékként szabad használni.

(2) Üzemanyag:

A számadótestek kötelesek a negyedévi keretszám alapján megkötött szállítási szerződésben foglalt üzemanyag mennyiség — benzin, gázolaj, motorolaj — minél nagyobb részét természetben kiváltani, mivel ez gazdaságosabb és biztonságosabb.

A számadótestek csak a hosszabb útra (400 km-en felül) induló gépjárművekre és az alegységek járműveire adhatnak ki üzemanyagjegyet. Ilyen esetben a gépjárműre természetben üzemanyagot csak a jeggyel való elszámolás után lehet újból kiadni.

A fel nem használt üzemanyagjegyeket minden negyedévet követő hó 20-ig át kell váltani.

Amennyiben az érvényét vesztt üzemanyagjegyek mennyisége a negyedév folyamán átvett jegymennyiség 10 %-át túlhaladja, az ÁFOR. kezelési költség felszámításával váltja vissza a jegyeket. Gondatlanság esetén a kezelési költséget a jegy beváltását elmulasztó személlyel kell megtéríteni. Abban az esetben, ha az üzemanyagjegyet igazolt szolgálati okok miatt nem váltották vissza, a BM kárviselés kimondását kell kérni.

Az egységes és reális üzemanyagelszámolás, vagyis a ténylegesen felhasznált üzemanyag mennyiségek pontos megállapítása érdekében a hónap utolsó napján a gépjárművek üzemanyagtartályait fel kell tölteni.

Ez a teletartály rendszer biztosítja a tárgyhóban felvételezett — napijegyzékekben, menetlevelekben szereplő — a ténylegesen felhasznált, illetve elszámolandó üzemanyag mennyiségek egyezőségét. Ennek érdekében a központilag kiutalt gépjárművek is — motorkerékpárok kivételével — feltankolt állapotban kerülnek kiadásra a számadótestekhez. Ebben az esetben a gépjármű anyagkiadási utalványára feltüntetett üzemanyag mennyiségét az üzemanyagnyilvántartásba be kell vételezni és egyidejűleg a gépjárműre kiadásba kell helyezni. A bevételezésnél az üzemanyag-nyilvántartás okmánynaplójában a gépjármű-nyilvántartás okmánynaplójának megfelelő tételszámára kell hivatkozni. A gépjárműmenetlevélbe a kiadott üzemanyagmennyiséget a kiutaló szerv jegyzi be.

A motorkerékpár üres tartályának egyszeri feltöltéséhez kiadott üzemanyagot a „Negyedévi üzemanyag elszámolási jelentés” 10-es sorában kell elszámolni.

Az alegységek használatában lévő gépjárművekhez, illetve az egyéb célra (világításra) szükséges üzemanyagot havonta egy tételben kell kiadni és a 3. sz. minta szerinti nyomtatványon az átvételt el kell ismertetni.

Az üzemanyagfélések közül:

- a benzint,
- a motorolajat és
- a gázolajat

jegyben, a karbantartó anyagokat (petróleum, zsír, c. olaj, orsóolaj stb.) pedig természetben kell kiadni. Az alegységparancsnok (anyagi és pénzügyi felelős) a gépjárművezetőknek, felhasználóknak a szükséges, üzemanyagot aláírás ellenében adja ki, a felhasználást ellenőrizzé és őket havonta egy alkalommal számoltassa el.

(3) **Beszerezés az alegységeknél.**

A gépjármű szolgálatvezető a számadótest javadalomkerete terhére az alegységeknek — KMB-eknek — kisebb értékű anyagok, alkatrészek beszerzésére engedélyt adhat. Pl.:

Kerékpároknál: csavarok, anyák, küllők, golyók, golyóskoszorúk, égők, fogantyúk, pumpacsövek, szelepgumik, stb.

Gépjárműveknél: csavarok, anyák, szeleptűk, égők, bovdenhuzalok, ragasztófolt, stb.

Ezeknek az anyagoknak, alkatrészeknek a körét, a felhasználható Ft keretet és az elszámolás módját azon-

ban a gépjármű szolgálatvezető köteles előre, írásban meghatározni.

(4) Javítás az alegységeknél:

A motorkerékpárok és kerékpárok javítását — a gépjármű szolgálatvezető által előzetesen írásban engedélyezett Ft kereteken belül — az alegység parancsnok és a kihelyezett KMB. önállóan megrendelheti. A javítás értéke esetenként motorkerékpárnál a 200,— Ft-ot, kerékpárnál az 50,— Ft-ot nem haladhatja meg.

IV. FEJEZET

A GÉPJÁRMŰVEK IGÉNYBEVÉTELE, VEZETÉSE, — SZÁLLÍTÁS

1. A gépjárművek igénybevételének szabályai:

a) Altalában:

Gépjárművet csak a rendeltetésnek megfelelő célból, vagyis — egyes (az alábbiakban szabályozott) kivételes esetektől eltekintve — csak a szolgálati feladatok ellátására, illetve az azzal kapcsolatos szükségletek kielégítésére lehet igénybe venni. Rendeltetéstől eltérő igénybevétel (pl. anyagszállítás különleges gépkocsival) nem engedhető meg.

Szabálytalan, nem rendeltetésszerű igénybevételért az elrendelő személy anyagi és fegyelmi felelősséggel tartozik.

c) Szolgálati gépjárműveknél.

(1) Szolgálati feladatok ellátására történő igénybevétel:

Szolgálati célra gépjármű igénybevételét a számadó-test parancsnoka, vagy az általa ezzel megbízott személy engedélyezheti, ha a szolgálat érdeke, a munka jellege azt szükségessé teszi és a feladatot közhasználatú járművel, vagy más közlekedési eszközzel gazdaságosabban megoldani nem lehet.

Szolgálati célra gépjárművet igénybevenni, vagy az igénybevételre utasítást adni csak abban az esetben szabad, ha a gépjármű műszakilag üzem- és forgalom-biztos, vagyis jelző- és biztonsági berendezései (kormány, fék, irányjelző, világítás, kürt, stb.) kifogástalanok, továbbá ha az előírt okmányokkal el van látva és a gépjárművezetőre vonatkozó előírások betartásának lehetősége biztosítva van.

A fegyveres testületek tekintélyét rontó sérült, karambolos, elhanyagolt gépjárművet forgalomba állítani tilos.

Szolgálati személygépkocsit a munkahelyre, illetve onnan a lakásra, vagy a szolgálattal össze nem függő más helyre való szállítás céljából kirendelni, vagy igénybevenni a (2) alpontban felsoroltak kivételével tilos.

Tehergépkocsikat a megengedett terhelésnél 50 %-kal kevesebb súlyú rakomány szállítására csak akkor lehet igénybe venni, ha azt a szolgálat érdeke feltétlen megköveteli és más módon a szükséges szállítás nem oldható meg.

Az egyes beosztottak részére, szolgálati használatra kiadott motorkerékpárokat a szolgálati idő befejezése után a számadótestnél (alegységnél) az erre a célra kijelölt helyen kell tárolni. A számadótest parancsnoka indokolt esetben, időbeli korlátozás nélkül, vagy meghatározott időre, írásban engedélyt adhat — munkaszüneti napok kivételével — a motorkerékpár lakáson történő tárolására.

Azok a KMB szolgálatot ellátók, akiknek lakásuk a szolgálati helyiségtől távol van, a parancsnok engedélye alapján munkaszüneti napokon is lakásukon tárolhatják a szolgálati motorkerékpárt.

Az írásbeli engedélyen fel kell tüntetni:

- a motorkerékpár használójának nevét, rendfokozatát, lakcímét,
- a motorkerékpár rendszámát,
- az engedély kiadásának indokolását,
- az engedély érvényességének határidejét.

Az engedély eredeti példányát a használó, a másodpéldányát pedig a gépjármű szolgálatvezető őrzi. Lakáson történő tárolás esetén a motorkerékpár szolgálati helyről lakásra, — lakásról szolgálati helyre történő igénybevétele szolgálati útnak minősül.

A motorkerékpár lakóhelyen történő tartásáért az anyagi és erkölcsi felelősség a használó személyt terheli.

A vízijárművek igénybevételére nézve értelemszerűen a gépjárművek igénybevételére előírt szabályokat kell figyelembe venni.

(2) Magáncélra történő igénybevétel.

— Személygépkocsi:

A szolgálati személygépkocsi esetenkénti magáncélú igénybevételére jogosultak — meghatározott évi km kereten belül — azok a vezető beosztásban lévő BM

dolgozók, akik a Miniszter jóváhagyása alapján kiállított ilyen értelmű „Igazolvány”-nyal rendelkeznek.

Az „Igazolvány”-on feltüntetett, magáncélra igénybevehető km. keretet időbeli megkötöttség nélkül az év folyamán a jogosult vagy az általa meghatalmazott személy használhatja fel. Az igénybevétel ideje alatt az „Igazolvány”-t — előírás szerint kitöltve — a használó köteles magánál tartani. A magáncélú igénybevétel csak a szolgálati feladatok elsődlegességének biztosítása mellett, a gépkocsira előírt havi km futási norma túllépése nélkül történhet.

Az igénybevétel megkezdése előtt az „Igazolvány” megfelelő rovatába a keltezést, a szolgálati személygépkocsi rendszámát, a km-óra számláló induláskori állását, az igénybevétel befejeztével az érkezéskori km/óra állását, a megtett össz km-t, valamint a megtett útvonalat kell az igénybevevőnek bevezetni.

A magáncélú igénybevétel esetén a gépjármű menetlevél megfelelő rovatait a gépkocsivezető az előírás szerint köteles vezetni azzal az eltéréssel, hogy az „Igyénybevétel célja” c. rovatba „magáncélú” szöveget kell bejegyezni.

Az „Igazolvány”-nyal rendelkezőknek a lakásról a szolgálati helyre, illetve onnan a lakásra történő szállítása szolgálati útnak minősül.

Az „Igazolvány” egy naptári évre érvényes. Ezért minden év december 31-vel a bejegyzett km felhasználásokat összesíteni kell és a következő évre való érvényesítés végett az igazolványt január 15-ig a Gépjármű Osztálynak meg kell küldeni.

A számadótest parancsnok személygépkocsi magáncélú igénybevételét saját elhatározása alapján csak rendkívül indokolt esetben engedélyezheti (sérülés, betegség, szülés esetén kórházba való szállítás). Ez esetben az engedélyezett igénybevételt a „Nyilvántartás a nem szolgálati célú gépjármű igénybevételekről és térítési összegekről” c. könyvbe be kell vezetni. (11. sz. minta)

A BM beosztottakat, ha vidéki szolgálati útra az előírt munkaidő előtt indulnak el, vagy onnan munkaidő után érkeznek meg, szolgálati gépkocsival lakásukról, illetve lakásukra el lehet szállítani. Azok részére, akik a szolgálati munkájukat 22 h. után fejezik be, hazaszállításukat a parancsnok vagy az ügyeletes tiszt engedélyezheti.

A szolgálati személygépkocsik magáncélú igénybevétele — fentiekén túlmenően — térítés ellenében sem engedélyezhető.

— **Tehergépkocsi:**

A számadótestparancsnok beosztottai részére, ha kislakást építenek, vagy ha a pénzügyi szabályzatokban meghatározottak szerint szolgálati érdekből átköltözködnék, az építési anyagok, illetve az ingóságok szállítására **térítés ellenében** tehergépkocsi igénybevételét engedélyezheti.

A fenti esetekben a gépkocsit igénylő személy köteles az igénylés jogosságát igazoló tanácsi (kislakásépítési) engedélyt, illetve az áthelyezési parancsot az engedélyezőknek bemutatni.

Engedélyezés esetén a használó a számadótest tehergépkocsijának magáncélú igénybevételéért:

3 tonnánál kisebb gépjármű használata esetén 1,50 Ft-ot,

3 tonnán felüli gépjármű használata esetén 2,— Ft-ot köteles kilométerenként téríteni.

Ha az igénybevett tehergépkocsi óránkénti teljesítménye a 10 km.-t nem éri el, akkor a térítési díjat nem közvetlenül a ténylegesen megtett km után kell megállapítani, hanem úgy, hogy az igénybevétel össz-időtartamának minden órájára 10 km -t kell számítani.

A térítési díjat 8 napon belül be kell fizetni a számadótest bevételi csekkszámájára és a befizetés igazolására a csekkszervénnyel a gépjármű szolgálatvezetőnek be kell mutatni. Ha a befizetés a fenti határidőn belül nem történik meg, az igénybevevő illetményéből a térítési összeget levonásra kell előjegyezni.

Az igénybevétel befejezése után — de legkésőbb 48 órán belül — a gépjármű szolgálat részéről értesíteni kell a számadótest pénzügyi szolgálatát a térítési összeg előjegyzése, illetve a befizetés megtörténtének ellenőrzése végett.

Az értesítésnek tartalmaznia kell: az igénybevevő nevét, rendfokozatát, beosztási helyét és a térítendő összeget.

A kultúr- és sportmozgalom elősegítése érdekében a kultúr- és sportkörök tagjainak és felszereléseinek szállítására a parancsnok engedélyével — csapatalakulatok kivételével — számadótestenként havonta 500 km felhasználható — a tehergépkocsi állomány km

normájának terhére. A Hór. és a Karhatalom egységei részére az ilyen célra külön engedélyezett km — ke-reteket a 001. sz. Mh. parancs tartalmazza.

Kultúr- és sportrendezvényekre való szállításhoz csak tehergépkocsit, vagy — ahol rendelkezésre áll — autóbust lehet igénybevenni, ha az utazók száma 10, illetve ennél több.

Magáncélra tehergépkocsi igénybevétele csak akkor engedélyezhető, ha az igénybevétel nem veszélyezteti a szolgálat zavartalan ellátását és a szerv — csapat — km normájában és üzemanyagkeretén belül megoldható.

A Határőrségnél, a kerületek és az önálló zászlóaljok a Karhatalomnál a kikülönített őrségi századok tisztjei és azok családtagjai részére színházi — kulturális — előadások havi egy alkalommal történő megtekintésére negyedévenként 300 km-t lehet igénybevenni, személy, vagy tehergépkocsival. Ezt a km mennyiséget az éves gépjármű futási km **normán felül** kell **biztosítani** (001. sz. Mh. parancs.).

A kultúr- sport- és magáncélra történt km felhasználást a VII. fejezet 2/1) pontban meghatározott „Nyil-vántartás a nem szolgálati célú gépjármű igénybevételekről és térítési összegekről” c. könyvbe be kell ve-zetni.

— **Motorkerékpár:**

Szolgálati motorkerékpár kizárólag szolgálati útra használható. Igénybevétele magánhasználatra térítés ellenében sem engedélyezhető.

— Vízijármű:

Vízijármű magáncélra való igénybevételét a közvetlen parancsnok csak olyan esetben engedélyezheti, ha a bajbajutott elszállítására más lehetőség nincs és a késedelem életveszéllyel jár.

A népgazdaság különböző szervei, vállalatai részére, vizen végzett kábelfektetés, filmezés eseteiben a BM. vízijárműveinek igénybevételére — a számadótest javaslata alapján — a testületi parancsnokságok a rendőri szerveknél a BM II. Főcsoportfőnökség illetékes szolgálati szervei adhatják meg az engedélyt.

Az igénybevétel engedélyezéséről szóló kirendelési értesítő egyik példányát az illetékes révkapitányságnak, őrsnek, a másik példányt az illetékes számadótest pénzügyi szolgálatának kell megküldeni.

A térítési díj megállapítását az összefelhasználási adatok — üzemórák — alapján a révkapitányság végzi.

Az üzemeltetés idejére teljes térítési díjat, az állási, a várakozási időre a térítési díj 25 %-át kell felszámítani. A teljes térítési díj egy üzemórára:

külmotor esetén	74 Ft/óra,
kishajó (KH) esetén	202 Ft/óra.

A menetlevélben az igénybevétel időtartamát (óra; perc meghatározással) fel kell tüntetni és a megfelelő helyen az igénybevevővel alá kell iratni.

A révkapitányság a megállapított térítési összeget — díjjegyzéken — közli az igénybevevő szervvel. A közlés megtörténtéről a díjjegyzék egy példányának felterjesztésével a számadótest pénzügyi osztályát is érte-

síteni kell a követelés előjegyzése, illetve behajtása végett.

Kutlúr- és sportcélú személyszállításra, vagy kirándulásokhoz csak az e célra rendszeresített vízijárművet lehet igénybevenni.

2. Gépjárművek vezetése.

a) A vezetésre való jogosultság és a vezetés átadása.

A BM gépjárműveit csak belügyi állományban lévő, a gépjárműre szervezettszerűen beosztott, hivatásos gépjárművezető, vagy a Miniszter megbízásából külön írásbeli engedéllyel ellátott, hivatásos gépjárművezetői igazolvánnyal rendelkező személy vezetheti.

Ha a gépkocsit igénybevevő a gépjármű vezetőjét — szolgálati érdekből — a gépjármű vezetésének átadására szólítja fel, vagy utasítja, az köteles a vezetésre feljogosító, névreszóló miniszteri engedélyt felmutatni.

Amennyiben az utasítást adó ilyen engedélyt felmutatni nem tud, a gépkocsivezetőnek — a Miniszter 23. sz. parancsára hivatkozva — **kötelessége a vezetés átadását megtagadni**. Ellenkező esetben a gépkocsivezetőt fegyelmileg felelősségre kell vonni.

A gépkocsivezetés átadásának megtagadását, illetve a miniszteri engedély alapján a vezetés átadását a gépjármű vezetője a telephelyre való beérkezés után köteles azonnal szóban, majd írásban közvetlen szakmai előljárójának jelenteni.

A vezetés átadására vonatkozó tilalmak nem érintik a Minisztert, a miniszterhelyetteseket és főcsoportfőnököket.

A gépjárművek vezetését miniszteri engedély nélkül is átvethetik a gépjármű szolgálat beosztottai közül azok, akiknek munkája (javítás, átadás-átvétel, ellenőrzés végzése stb.) azt szükségessé teszi.

A szervezetszerű gépkocsivezető távolléte akadályoztatása (betegség, szabadság stb.) esetén a gépjárművezetői állományból helyettesítő gépkocsivezetőt lehet kijelölni, aki-
nek a gépkocsit törzskönyvileg át kell adni.

Kivételes esetekben — ha a szolgálati feladatok végrehajtása feltétlenül megköveteli — a BM. illetékes központi szervei engedélyezhetik a gépjárművek 2—4 fővel — váltószolgálati rendszerben — történő vezetését.

A gépjárművet a kijelölt gépkocsivezetőnek, (vagy vezetőnek) törzskönyv szerint kell kiadni, (átadni) és az átvettelt a törzskönyvben aláírásukkal külön-külön igazoltatni kell.

A gépjármű szakszerű kezelésének és karbantartásának biztosítása érdekében érvényesíteni kell a személyi felelősség elvét. Személyváltozásnál, vagy szolgálati váltásnál a gépjármű és tartozékai átadás-átvétel tárgyát képezi. Ennek elmulasztóit anyagi és fegyelmi felelősség terheli.

A gépjármű vezetésével megbízottak anyagi és erkölcsi felelősséggel tartoznak a rájuk bízott gépjármű állapotáért és üzembiztonságáért, a gépjármű vezető részére előírt feladatok ellátásáért.

A BM. gépjárművei a közúti forgalomban a KRESZ előírása szerint, az ott előírt menetsebességekkel közlekedhetnek. **A BM gépkocsivezetőinek fokozott gondot kell fordítani a közlekedésrendészeti szabályok példás, fegyelmezett betartására, a balesetmentes közlekedés megvalósítására, az előzékeny, udvarias vezetésre.**

b) Gépkocsivezetők szolgálati rendszere:

A gépkocsivezetők feladatukat az alábbi szolgálati rendszerben látják el:

- a gépjárművet egymaga vezeti, amely általában napi 8 órai,
- a gépjárművet másodmagával 24 órás váltószolgálatban vezeti, amely általában 24 óra alatt megosztva 12 órai,
- a gépjárművet harmad, vagy többed magával váltószolgálatban vezeti, amely általában napi 8—10 órai gépjárművezetéssel jár.

Ezekről az általános szabályokról a parancsnok a szolgálati követelményektől függően eltérhet, azonban rendszeresen biztosítani kell a gépjárművezető pihenését, felfrissülését.

Ennek érdekében lehetővé kell tenni, hogy megszakítás nélküli 2—3 órás tartós vezetés után rövid (15—20 perces), 7—8 órai vezetés után hosszabb (2—3 órás) pihenőt tarthasson a gépjárművezető.

Ha a gépjármű 4 óránál hosszabb ideig kiesik a forgalomból és a gépkocsi vezetője saját gépjárművének javításába nem vonható be, úgy más gépjárművön helyettesítőként, vagy képességeinek megfelelő más munkakörben (pld: a szolgálatvezető adminisztrációs kisegítése, beszerzés, stb.) foglalkoztatni kell.

A gépjárművezetők átlagos szolgálati ideje egységesen havi 210 óra.

A gépjárművezetők napi szolgálati ideje a havi 210 órás átlagos szolgálati időn belül egyenlőtlenül is felosztható

úgy, hogy részükre a két munkanap között 8 óra pihenőidő biztosítva legyen.

A gépjárművezető a havi 210 órán felül is köteles szolgálatot végezni, ha erre parancsot, utasítást kap, vagy ha szolgálati beosztása folytán szolgálati ideje eleve meghaladja a havi 210 órát.

A gépjárművezetők rendszeres napi szolgálati ideje a gépkocsi tároló helyre történő megjelenéskor kezdődik és a gépkocsi leadása, illetve a munka befejezése után, a tároló helyről való távozással végződik. A munkaidő megkezdése előtt a gépkocsivezető köteles kocsiját úgy előkészíteni, hogy azzal a szolgálati feladatoknak maradéktalanul eleget tudjon tenni.

A gépjárművezetőket — kivéve a 24 óra szolgálat, 24 óra szabadidő rendszer szerint beosztottakat — hetenként egy pihenőnap illeti meg, amit előre ki kell jelölni. Amennyiben a szolgálat megkívánja, a rendes heti pihenőnap helyett a hét másik napját is ki lehet jelölni, azonban havonta legalább egy alkalommal a pihenőnapnak vasárnapra kell esnie. Erről a gépkocsivezetőt a rendes pihenőnap előtt, a lehetőségekhez képest 48 órával előbb értesíteni kell.

c) Gépjárművek vezetése különleges körülmények között.

(1) Menetoszlopban:

Az oszlopban vonuló gépjárművekhez a gépjármű parancsnokon kívül oszlop parancsnokot és helyettesét is kell kijelölni, aki köteles az oszlop gépjárműveit állandóan figyelemmel kísérni és azok között az összeköttetést fenntartatni.

A parancsnok az első, a helyettes az utolsó gépkocsiban utazik. Az oszlop élén haladó gépjármű vezetésével a legtapasztaltabb gépjárművezetőt kell megbízni. Minden gépkocsira egy személyt kell kijelölni, aki az összeköttetést jelzés útján biztosítja.

Az oszlopban vonuló valamennyi gépjármű jelzőinek és vezetőinek kötelessége figyelni az előtte haladó gépjárműről leadott jelzéseket, amelyekhez szigorúan alkalmazkodni kell.

A jelzések egyöntetűsége érdekében a HM-nél érvényben lévő jelzési utasítás előírásait kell alkalmazni. (2. sz. melléklet.)

Az oszlopban haladó egyes gépjárművek közötti követési távolság:

- lakott területen kívül 50 m,
- lakott területen belül 25 m.

Az oszlopparancsnok indokolt esetben a fentiektől eltérő követési távolságot is elrendelhet.

Megálláskor az élen haladó jármű jelzése alapján a menetsebességet valamennyi gépjárműnek lassan, fokozatosan csökkenteni kell.

Szigorúan tilos indokolatlanul, hirtelen fékezéssel, előzetes jelzés és lassítás nélkül megállni.

Nehezen járható útszakaszon való átvonuláskor meg kell várni míg az előző gépjármű áthalad, az átjutott gépjárműveknek pedig be kell várni a menetoszlop utolsó gépjárművét is.

Tilos menetközben az egyik oszlopnak a másikat, vagy az oszlopon belül az egyik gépkocsinak a másikat megelőznie.

Amennyiben az oszlopban valamelyik gépjármű elromlik, az oszlop többi gépjárművének is meg kell állni. A parancsnok dönt arról, hogy az oszlop folytatja-e az útját, illetve megvárja-e a javítási munka befejezését. Ha az elromlott gépjármű javítás végett az oszloptól lemarad, egy gépkocsit az esetleges vontatáshoz hátra kell hagyni. Amennyiben a hiba nem hárítható el, gondoskodni kell a gépjármű telephelyre való bevontatásáról.

A csatlakozás módját és idejét a parancsnok határozza meg. A csatlakozó gépjármű a menetoszlopba — eredeti helyére — csak a pihenők alkalmával sorolhat be.

A gépjárművek és rakományuk átvizsgálása, valamint a gépjárművezetők felfrissülése céljából 2—3 órai menet után rövid pihenőket (15—20 perc) kell tartani.

A menetoszlop felfejlődése céljából az indulás után az elől haladó gépjárműnek csökkentett sebességgel kell haladnia és sebességét csak fokozatosan növelheti.

(2) Hegyi utakon:

Hegyekben történő gépjárművezetés alkalmával állandóan ügyelni kell a legmegfelelőbb menetsebesség és a követési távolság betartására.

Hegyre való felhajtás előtt olyan sebességfokozatot kell kapcsolni, amellyel a gépjármű motorjának fordulatszámát meg lehet tartani, illetve az emelkedőt aránylag könnyen le lehet küzdeni.

Meredek emelkedőn való megállás esetén az I. sebességet be kell kapcsolni, kéziféket be kell húzni és lehetőleg éket — követ — kell tenni a hátsó kerekek alá. Ahol lehetséges ott pedig az útszegélynek kell ereszkedni.

(3) Hegyről való leereszkedésnél:

Ugyanazt a sebességfokozatot kell bekapcsolni, mint ami szükséges lenne az ugyanolyan emelkedőre való felhajtáshoz. Hegyről való leereszkedésnél tilos:

- az azonos irányban haladó gépjárművet előzni,
- a gépjármű fékezésénél a tengelykapcsolót kinyomni (a fékezést motorfékkel és lábfékekkel egyszerre kell végezni),
- a motort leállítani, a sebességet kikapcsolni, vagy — megállás, indulás kivételével — a tengelykapcsolót kinyomott állapotban tartani.

(4) Gépjárművek vontatása, mentése.

Nehezen járható útszakaszon a gépjárművek elakadásának megelőzésére terepjárást elősegítő eszközöket (hóláncc, differenciálzár stb.) kell alkalmazni, amelyeket az akadály leküzdése után — havas, jeges, utakon való közlekedés kivételével — azonnal le kell szerelni.

Ha gépjármű a terepjárást elősegítő eszközök alkalmazása ellenére elakadt, mentésére azonnal intézkedni kell.

Balesetből kifolyólag megsérült, vagy műszakilag megrongálódott gépjármű mentésére a legközelebbi

számadótest gépjármű szolgálatától, vagy a BM Központi Garázsparancsnokságtól kell segítséget kérni. Amennyiben a BM szervektől segítség nem várható, úgy, a helyi lehetőségek szerinti segítséget, vagy az autómentő szolgálatot kell igénybevenni.

(5) **Üzemképtelen gépjárművek vontatására vonatkozó előírások:**

- a vontatott gépjárművet csak érvényes gépjárművezetői igazolvánnyal rendelkező személy vezetheti,
- a vontatórúd hossza nem haladhatja meg a vontatott gépjármű hosszát,
- a vontatott gépjármű kormány szerkezetének láb-fékberendezésének és irányjelzésének működőképesnek kell lenni,
- ha a kormánymű, első-hátsó futómű olyan mértékben megrongálódott, hogy a gépjárművet vontatni nem lehet azt darus, illetve platos mentő gépkocsival kell a telephelyre beszállítani,
- személyvel terhelt tehergépkocsit vontatás céljára használni, illetve azt vontatni szigorúan tilos,
- a vontatott gépjárművet szürkülettől napkeltéig, vagy sűrű ködben ki kell világítani,
- a vontatáshoz merev csatlakozó fülekkel felszerelt vonórúdat kell használni, **kötél, vagy lánc használata tilos.**

(6) Vízijárművek vezetése:

Vízijárművet csak azok a személyek vezethetnek, akik az általuk üzemeltetett hajótípushoz előírt vezetői igazolvánnyal rendelkeznek.

Vízijárművet 1 fővel — az előjárói ellenőrzés eseteit kivéve — útbaindítani tilos.

Indulás előtt a hajó vezetője köteles ellenőrizni a vízijármű üzemképességét, leterheltségét, az üzemanyag feltöltöttségét, a mentő- és jelző felszerelések meglétét, valamint a szolgálati okmányok szabályszerűségét.

Útbainduló vízijárművekhez annyi üzemanyagot kell természetben kiadni, amennyi a szolgálati út megtételéhez (oda-vissza) szükséges. Ha a természetben magukkal vitt üzemanyag elfogyott, a náluk lévő üzemanyagjegy ellenében üzemanyagot válthatnak ki.

A szolgálati út befejezése után a fennmaradt üzemanyagjegyet vissza kell adni, az üzemanyagtartályt pedig teljesen fel kell tölteni.

3. Szállítás

a) Személyszállítás:

a BM gépjárművein általában csak BM állományba tartozó személyek szállíthatók. Idegen személyeket szállítani az 1/c) (2) pontban foglaltakon kívül csak akkor szabad, ha azt a szolgálat érdeke feltétlenül megköveteli.

A személyszállításra szolgáló gépjárművekkel csak a forgalmi engedélyben meghatározott számú személyeket lehet szállítani.

Csapatszállító tehergépkocsik menetsebessége 50 km/óra.

Tehergépkocsin személyeket csoportosan csak úgy lehet szállítani, ha a KRESZ vonatkozó rendelkezéseinek betartása biztosítható (pl. biztonságosan rögzíthető padokkal, magasított oldalfalakkal stb. van ellátva).

A csoportos személyszállításra igénybevett gépjárművek vezetőit a megfelelő szakképzettséggel és gyakorlattal rendelkező, legtapasztaltabb gépkocsivezetők közül kell kijelölni!

A tehergépkocsi vezetőfülkéjében a gépjárművezető mellett helyetfoglaló személyek számát az 1. sz. melléklet tartalmazza. Ha a tehergépkocsi vezetőfülkéjében a gépjárművezető mögött ülőhely is van, ott annyi személy foglalhat helyet, amennyi szabályszerű elhelyezés mellett a hátsó ülőhelyen elfér.

Különleges gépjárműveken a forgalmi engedélyben meghatározott számú személyeket lehet szállítani.

Szóló motorkerékpáron vezetők kívül utas csak abban az esetben szállítható; ha motorkerékpár pótüléssel, kapaszkodóval és lábtartóval van ellátva.

b) Anyagszállítás:

A Belügyminisztérium tulajdonában lévő tehergépkocsikkal — a 1/c) (2) pont kivételével — csak a számadótestek szolgálati feladatainak ellátására, illetve szükségleteinek kielégítésére lehet szállítást végezni.

Az anyagszállítást a szolgálat érdekének figyelembevételével úgy kell megszervezni, hogy a gépjármű lehetőleg mindkét útirányban (oda-vissza) ki legyen használva.

Nagyobb mérvű anyagszállítást — amikor a tehergépkocsival való szállítás már nem gazdaságos (pl. vagon-tétel-nél, nagy távolság esetén, stb. — lehetőleg vasúton kell lebonyolítani.

Az egyes szolgálati ágak gazdálkodási körébe tartozó szakanyagok, speciális anyagok szállításának szabályait a vonatkozó szakutasítások tartalmazzák.

Gépjárművön történő szállítás esetén különös gondot kell fordítani a könnyen elmozduló törékeny és sérülékeny anyagok (pl. bútorok, üvegáruk, műszerek, motorkerékpárok, kerékpárok) rögzítésére fel- és lerakására.

A könnyen elmozduló anyagokat és eszközöket a gépjárművön ki kell kötni, vagy támasztani és egymástól olyan távolságra kell elhelyezni, hogy a menetközbeni rázástól származó mozgás azokban kárt ne okozhasson.

A műszereket, lámpákat, alkatrészeket, üvegárukat, stb. külön ládákban csomagolva kell a gépjárművön elhelyezni.

Szállítás előtt a gépjárművezetőnek kötelessége meggyőződni a rakomány rögzítéséről, megfelelő súly-elosztásáról, és az előírt biztonsági intézkedések végrehajtásáról.

A belügi gépjárművek rakományainak méreteire, a különleges megjelölésekre és az egyéb szállítási feltételekre nézve a KRESZ szabályzat előírásai az érvényesek.

c) Robbanó és gyúlékony anyagok szállításának szabályai:

Gyúlékony és robbanó anyagok szállításához csak a legjobb műszaki állapotban lévő, biztonságosan rögzíthető oldalfalú gépjárműveket szabad igénybevenni. A vezetéssel a legtapasztaltabb gépjárművezetőket kell megbízni.

Gyúlékony, vagy robbanó anyagot szállító gépjármű vezetőjének tilos:

- útközben, vagy a gépjármű közelében lángot gyújtani, vagy dohányozni,
- heves rántással indulni,
- indokolatlanul hirtelen fékezni,
- kinyomott tengelykapcsolóval haladni,
- megrakott gépjárművel a fel és lerakodás, illetve esetleges üzemzavar — baleset — kivételével lakott területen megállni, szálloda, lakóház udvarára vagy a telephelyre beállni, a gépjárművet megbízható őrizet nélkül hagyni.

Robbanó és gyúlékony anyaggal megrakott gépjárművön az anyagokért felelős szállító személyeken kívül más személy nem tartózkodhat.

Lőport és egyéb robbanóanyagot, vagy robbantó szerkezetet, készüléket csak faládában, vagy fahordóban szabad szállítani.

A rakományt rögzíteni kell úgy, hogy az menetközben el ne dőlhessen és el ne csúszhasson. A rakomány rögzítéséhez kenderkötelet kell használni.

Robbanóanyag szállítása alkalmával a rakományt ponyvával le kell takarni és a gépjárművön 1 db haboltó, és 1 db gázoltó tűzoltó felszerelést kell elhelyezni:

A rakodást lehetőleg a nappali órákban kell elvégezni. Éjszakai rakodás esetén világításhoz nyílt lángú lámpát használni tilos.

Szállítás előtt meg kell győződni, hogy a gépkocsi és a rakodás megfelel-e a KRESZ-ben foglalt előírásoknak, továbbá a gépjármű vezetőjét és az anyagkísérőket ki kell oktatni az abban foglaltakra.

A robbanó és gyúlékony anyagok előírás szerinti felrakodásáért és a gépjármű vezetőjének kioktatásáért az anyagszállítást elrendelő parancsnok és a gépjármű szolgálatvezető együttesen felelős.

Üzemanyagszállító gépjárművek mindkét oldalát „Tűzveszélyes” felirattal és a tartályhoz csatlakozó földelő láncal — huzallal — kell ellátni.

Üzemanyagszállító gépjármű közelében dohányozni, vagy nyílt lángot használni tilos.

VI. FEJEZET

GÉPJÁRMŰ KARBANTARTÁS, JAVÍTÁS ÉS BEJÁRATÁS

A műszaki színvonal fenntartása, az üzembiztonság fokozása, az elhasználódás lassítása érdekében a gépjárműveket rendszeresen karban kell tartani és a szükséges javítási munkálatokat idejében el kell végezni.

A szakszerű és kellő időben végrehajtott karbantartás, javítás a gépjárművek folyamatos üzemeltetésének és üzembiztonsága fenntartásának, az élettartam növelésének, az anyagtakarékosság fokozásának egyik fontos előfeltétele.

1. Karbantartás

Karbantartás alatt a gépjármű tisztítását, konzerválását és mindazokat a munkálatokat, technikai ellenőrző vizsgálatokat értjük, melyeknek célja az üzemeltetés folyamán bekövetkező nagyobb mérvű kopások, meghibásodások megelőzése, csökkentése.

A gépjármű karbantartás naponta, valamint meghatározott km teljesítmények megtétele után végzendő munkálatokra (technikai ellenőrző vizsgálatokra) tagozódik.

a) **A napi műszaki felülvizsgálás, karbantartás:**

— az indulás előtti,

- a menetközbeni és a
 - visszaérkezés utáni
- ellenőrzésekből és karbantartási munkákból tevődik össze.

(1) A gépjárművek indulás — napi szolgálat megkezdése — előtti átvizsgálása:

A gépjárművet a telephely elhagyása előtt át kell vizsgálni, hogy az műszakilag és közlekedésrendészetileg üzembiztos állapotban van-e.

Ennek során ellenőrizni kell:

- az első-hátsó világítást,
- a fényváltó, az irányjelző működését,
- a láb és kézifék működését,
- a gumik légnyomását és a kerekek rögzítettségét,
- a kormány működését, holtjátékát, valamint a kormány-összekötőkarok játékát, rögzítettségét,
- a motorolaj, a hűtővíz és az üzemanyag mennyiségét,
- a műszerek működését (beindított motor után)
- az olajnyomást.

Ezenkívül még ellenőrizni kell azt is, hogy a gépkocsi alatt víz, olaj, üzemanyag nyomok találhatók-e.

Elindulás előtt a motort előírt üzemhőfokra fel kell melegíteni és ellenőrizni kell annak működését, kopogás-mentességét.

(2) Menetközbeni ellenőrzések:

A gépkocsi üzemeltetése — vezetése — közben figyelemmel kell kísérni a motor, erőátvitel és futómű, valamint a jelző műszerek működését. Rendellenességek észlelése (pl. szokatlan motorhang) esetén azonnal meg kell állni és amennyiben lehetséges a hibát meg kell állapítani, illetve meg kell szüntetni. Ellenkező esetben intézkedni kell a gépjármű bevonatására.

Kb.: 100—150 km út megtétele után le kell ellenőrizni:

- a motorolaj és a hűtővíz mennyiségét,
(szükség esetén a hiányt pótolni kell, a hiányzó vizet járó motornál és lassan kell utántölteni.)
- a gépkocsi alatt nem találhatók-e hűtővíz, üzemanyag, kenőolaj, illetve fékolaj, csepegés nyomai,
- a kerékagy, fékdob hőmérsékletét tapintással,
- a gumiabroncsok légnyomását (megtekintéssel) és a köpenyek sértetlenségét,
- a tehergépkocsiknál a rakomány és a ponyva elhelyezését és rögzítettségét,

Amennyiben a gépkocsi központi olajzó rendszerrel van ellátva, azt 100 km-ként, illetve naponta legalább egy alkalommal menetközben működtetni kell.

(3) Visszaérkezés — napi szolgálat befejezése — utáni ellenőrzés és karbantartás.

Visszaérkezés, illetve a napi szolgálat befejezése után el kell végezni:

- a gépjármű külső mosását, a vezetőfülke és kocsi-szekrény kitakarítását,
- az üzemanyag, a víz és az olaj utántöltését, továbbá az esetleges szivárgások megszüntetését,

Ugyanakkor ellenőrizni kell:

- a kerekek és köpenyek állapotát, a gumiabroncsok légnyomását,
- a rugózat és a lökésgátlók állapotát, rögzítettségét,
- a fékrendszer csatlakozásainak tömítettségét (szivárgás, levegőszökés),
- a motornál és tartozékainál a felerősítés szilárdságát (különös figyelemmel a hűtő, dinamó, önindító, ventilátor, akkumulátor és levegőszűrő rögzítésére) és az ékszíj feszességét,
- a kormányösszekötő rudak csatlakozásait és rögzítését.

Azoknál a gépkocsiknál, ahol a durva olajszűrő — fésűs szűrő — nem automatikus, vagy ha az automata nem működik, a szűrő tengelyét legalább egyszer körbe kell forgatni.

Az útközben észlelt egyéb hibákat ki kell javítani (ha szükséges, szerelő bevonásával).

b) Gépjárművek technikai ellenőrző vizsgálata.

A napi karbantartási munkákon kívül, meghatározott km teljesítmény után szükséges a gépjárművek rendszeres, alapos műszaki átvizsgálása, kenése, az esetleges hibák felfedése és kijavítása, a közlekedés és forgalombiztonság érdekében.

Ezeket a munkálatokat **Technikai ellenőrző vizsgálatok-**nak nevezzük.

A „Technikai ellenőrző vizsgálatok” címén előírt feladatok és az azok elvégzésére megjelölt időpontok (km teljesítmények) a minimális követelményt rögzítik.

A szervek szolgálati sajátosságaiból vagy egyes feladatok végrehajtásából kifolyólag szükségessé váló helyzetben azonban ennél részletesebben és soron kívül elvégeztethetők.

c) Vízijárművek műszaki felülvizsgálása, karbantartása.

(1) Indulás előtti ellenőrzés:

Ellenőrizni kell:

- a vízijármű üzemképességét,
- az üzem- és kenőanyag feltöltöttségét,
- a jelző és mentőberendezések meglétét és működőképességét,
- a vízijármű terhelését,
- a beszivárgott, vagy csapódott víz kimerésének végrehajtását.

(2) Szolgálat befejezése utáni feladatok:

- a csónak- hajótest és motor tisztítása, mosása,
- az üzem- és kenőanyag feltöltése,
- a motorrögzítés ellenőrzése,
- a folyadékszivárgás ellenőrzése és megszüntetése, mind a motornál, mind a testnél,

- a hang- és fényjelző berendezések ellenőrzése és a hibák kijavítása,
- a kormány és gázrudazat ellenőrzése és kenése,
- a vízszivattyúk szűrőinek ellenőrzése, szükség esetén tisztítása,
- a beszivárgott víz kimerése,
- az üzemeltetés alatt észlelt kisebb hibák kijavítása.

VII. FEJEZET

NYILVÁNTARTÁS ÉS ELSZÁMOLÁS

2. A gépjármű szolgálat speciális nyilvántartásainak, okmányainak rendeltetése, vezetése, illetve kitöltésének szabályai

a) Gépjármű forgalmi engedély.

A BM állományába tartozó gépjármű a közúti forgalomban forgalmi engedély nélkül nem vehet részt. Ezért a gépjármű igénybevétele alkalmával azt a gépjármű vezetője köteles magánál tartani és az ellenőrző közeg kívánságára — első felszólításra — vonakodás nélkül felmutatni.

A gépjármű forgalmi engedély, a gépjárművel együtt átadás-átvétel tárgyát képezi.

A forgalmi engedély elvesztése, vagy hanyag kezelésből származó tönkretétele miatt a gépjárművezetőt fegyelmi-
leg felelősségre kell vonni; továbbá a VIII. fejezet 5/d) (2) pontjában meghatározott térítési díjat is meg kell fizet-

b) Menetlevéltömb.

A BM által üzemeltetett valamennyi gépjárművet (munkagépet) havonként menetlevéltömbbel kell ellátni, e nélkül a közúti forgalomban nem vehet részt, illetve nem üzemeltethető.

(1) A menetlevéltömb rendeltetése:

A menetlevéltömb

- a gépjármű igénybevételeének esetenkénti és összesített nyilvántartására,
- az üzemeltetés során felhasznált üzem- és kenőanyagok, a gépjárművezető által felvételezett anyagok, alkatrészek, az elvégzett műszaki szemlék, olajcserék és a megtett km-ek nyilvántartására és elszámolására

szolgál.

A gépjármű menetlevéltömb egy naptári hónapra érvényes. A menetlevél lapok 1—31-ig sorszámozottak. Egy-egy sorszámú menetlevéllap az azonos naptári napra — a nap dátumával megegyezően — érvényes. A menetlevéltömb kiadásáért, bevonásáért, illetve elszámoltatásáért a gépjármű szolgálatvezető vagy az ezzel ügykörszerűen megbízott más személy felelős. A menetlevéltömbök kezelését úgy kell megszervezni, hogy azokhoz illetéktelen személy ne juthasson.

A menetlevéltömböt kiadás előtt a gépjármű szolgálatvezető írja alá és bélyegzővel látja el.

Pontos vezetéséért a gépjárművezető — gépkezelő — és a gépkocsi indító felelős.

(2) A menetlevél vezetése:

A menetlevél felső részén fel kell tüntetni az indítónapló sorszámát és a gépjármű szervezetszerű vezetőjének, illetve a gépkezelőjének a nevét. (Abban az

esetben, ha a gépjármű naponta többször indul ki, a sorszám mellett emelkedő sorrendben perszámot kell beírni. (Pl. 7/12/18 stb.)

„Honnan-hová” című rovatba a gépjármű indulási, illetve érkezési helyét kell beírni. Ha a gépkocsival az igénybevevőt egy munka elvégzése céljából a város területén több helyre kell szállítani és közben a gépkocsi a garázsba nem áll be, csak a legtávolabbi megállási, indulási hely — utca, tér stb. — megnevezést kell beírni, a házszám megjelölése nélkül. (A BM III.

Főcsoportfőnökség operatív munkához igénybevett gépkocsijainak menetlevelét a vonatkozó külön előírás szerint kell vezetni.)

Ha gépjárművet vidéki kiszállásra veszik igénybe, induláskor a „honnan-hová” rovatba fel kell tüntetni az állomáshely nevét (pl. Budapest), érkezéskor pedig annak a városnak, falunak a nevét ahova a kiszállás történt. Indulási helynek kell tekinteni azt a helyet is, ahová a gépjármű kiszállás alkalmával megérkezik, — akkor, ha onnan szolgálati helyére indul vissza, vagy további feladatok elvégzésére más helységbe kell mennie.

„Érkezés, indulás időpontja” című rovatba óra, perc pontossággal kell bejegyezni az indulás, illetve érkezés időpontját.

„Km-óra állás” című rovatba a gépjármű indulásakor, illetve érkezésekor a km számláló állását kell beírni. Az olyan típusú gépjárműveknél, amelyeknél gyárilag beépített km-óra nincs — mint pl. a Csepel 125 cm³ mkp, — illetve ha a km-óra számláló elromlott, a km

teljesítményt a közúti km jelzések, vagy annak hiányában becslés alapján kell a menetlevél fenti rovatába bejegyezni.

„Igénybevétel célja” című rovatba a gépjármű használatának jogalapját kell röviden bejegyezni. Pl. „Szolgálati út”, „Magáncélú”, „Bejáratás”, „Sport-Kultur”, „Kislakás építés” stb. Az egyes igénybevételek jogalapját minden alkalommal külön-külön kell bejegyezni.

„Igénybevevő aláírása” c. rovatba a szolgálati út befejezése alkalmával az igénybevételt, az elbocsátás helyét, idejét és a km-óra számláló állását a **gépkocsi parancsnoknak aláírásával kell igazolnia.**

„A napi km teljesítményből” (városi forgalom, hegymenet, terepen stb.) c. rovat soraiba a naponta megtett km különböző útviszonyok szerinti részletezését és a tehergépkocsik terhelésének megoszlását kell beírni. (Erre a fajlagos üzemanyag fogyasztás és a tehergépkocsik terhelés szerinti kihasználtságának megállapításához és ellenőrzéséhez van szükség.) A teljesítményeket az adott útszakasz befejezése után azonnal, de legkésőbb a napi forgalmazás befejezése után kell beírni. A teljesítményeket következő napokon, vagy a hó végén utólag beírni tilos!

„A megtett km összesen” című rovatba a gépjármű napi km teljesítményét összesítve kell beírni.

Ha a gépjármű valamilyen oknál fogva a nap folyamán nem üzemelt, az üzemeltetés szünetelésének (elmaradásának) okát a nap dátumával megegyező sorszámú menetlevél lapjára átlós irányba be kell írni.

Ha a gépjárművet nem vették igénybe, de üzemeltetésre kész állapotban volt „üzemképes, nem üzemelt”, ha műszaki hiba, vagy javítás, karbantartás miatt nem volt igényelhető „üzemképtelen”, ha szabadság betegség, szabadnap, vagy munkaszünnap miatt nem vették igénybe, az oknak megfelelő bejegyzést kell tenni.

A vízijárművek menetleveleinek vezetése értelemszerűen a fentiekkel azonos módon történik, azzal az eltéréssel, hogy km számláló állása helyett a megtett üzemórát kell bejegyezni.

A „Működési lap” a tűzoltóság speciális gépjárműveinek km teljesítményének, valamint a munkagépek — agregátor stb. — üzemanyag felhasználásának elszámolására szolgál. A munkagépek üzemóráinak nyilvántartására egységesen a „gyakorlatnál” című rovatot kell használni. „Km-re átszámítva” c. rovatok csak a tűzoltóság gépjárműveire vonatkoznak. Az üzemóra teljesítmény km-re való átszámításának módját a „Gépjármű és üzemanyag normák” c. Utasítás tartalmazza.

„Felvételezett üzemanyag” című lap két részből áll: az első rész a természetben, a második rész pedig a jegyben kiszolgáltattott üzemanyag nyilvántartására szolgál. Az üzemanyagkezelő köteles a kiadott üzemanyag mennyiségét a megfelelő rovatokba bejegyezni és a kiadást aláírásával igazolni.

„A hó folyamán visszavételezett üzemanyagjegy” című részt az üzemanyagjegyet visszavevő személy köteles kitölteni és a visszavételt aláírásával elismerni.

„Üzemanyagjegy beváltásának igazolása” cím alatti rovatokban az AFOR kutaknál beváltott üzemanyagjegyeket kell elszámolni. Ezekbe a rovatokba csak az AFOR kútkezelője tehet bejegyzést. Bélyegző nélküli elszámolás nem fogadható el. A gépkocsivezető követelje meg a kútkezelőjétől a beváltott üzemanyag mennyiségek számmal való beírását, valamint a lebélyegzést.

„Kötelező karbantartások nyilvántartása és igazolása” c. lapon a tárgyhóban elvégzett karbantartási műveleteket időrendi sorrendben a km-óra számláló állásának rögzítésével be kell jegyezni a megfelelő rovatokba és a végrehajtás megtörténtét igazoltatni kell.

A menetlevelek kiadása előtt, az „Előző hóban utoljára végrehajtva a gépjármű km-óra állásánál” c. rész rovataiba át kell vezetni az előzőhavi menetlevél utolsó technikai ellenőrző vizsgálatkori km-óra állásokat. Az átvezetett adatok tájékoztatásul szolgálnak arra nézve, hogy a tárgyhónapban a kötelezően előírt karbantartási műveleteket mikor kell végrehajtani.

„Egyéb intézkedések és feljegyzések” c. részbe kell a szolgálat vezetőjének bejegyezni a gépjármű II—III. sz. technikai ellenőrző vizsgálatának tervezett időpontját.

„Anyagigénylés” c. lapra kell beírni a gépkocsivezető által felvételezett anyagokat, valamint azoknak Ft értékét. A rovatokat a raktárkezelő az anyagkiadással egyidőben köteles kitölteni és aláírni.

„Jelentés a havi üzemeltetésről” c. összesítő lapon számol el a gépjárművezető — gépkezelő — a gépjármű

havi üzemeltetéséről. Az elszámolás határideje a tárgyhoz utolsó napja.

„Hivatalos feljegyzések” c. lapon kell rögzíteni az ellenőrzések eredményeit és az előjárók egyéb bejegyzéseit. Itt kell feltüntetni a hónap folyamán **javítás miatt üzemelés nélkül eltelt** napok számát összesítve, valamint a pótkeréknek huzamosabb időre futó kerékként történő felszerelését — a km számláló állás feltüntetésével — az esetben, ha a csere a gumiabroncs km futási normájának értékelését lényegesen befolyásolja. A pótkerék gumidefekt miatti — rövid teljesítményre (100—150 km) való, — ideiglenes igénybevétele nem értendő ide.

A betelt menetlevéltömb két évig elszámolási okmányt képez, ezért azt a gépjármű szolgálat köteles összegyűjteni és megőrzés céljából az ügykezelésnek átadni.

d) **Igazolvány a szolgálati személygépkocsi magáncélra történő igénybevételére**

(31. sz. minta)

A szolgálati gépkocsi magáncélra történő igénybevétele alkalmával az igényjogosult köteles az igazolvány rovatait az igénybevételnek megfelelően — folyamatosan — kitölteni.

Magáncélú igénybevételkor a szolgálati gépjármű menetlevelének „kirendelés célja” c. rovatába is „magáncélra” szöveget kell bejegyezni.

Az igazolványt a magáncélú gépkocsi igénybevétele esetén — ha az ellenőrző közeg a gépjármű ellenőrzésekor azt kéri — fel kell mutatni.

A személyváltás esetén az igazolványt 48 órán belül a kiállító szervnek fel kell küldeni és a változásnak megfelelően újat kell kérni. Egyébként új igazolványt csak a régi betelte után és annak egyidejű felterjesztése mellett lehet igényelni.

Az igazolványt minden év január 1-től 15-ig kell érvényesítés végett a kiállító szervnek megküldeni.

VIII. FEJEZET

A KÖZÜTI BALESET, FOGALMA, VIZSGÁLATA ÉS A KÁRÜGYEK INTÉZÉSE

2. A közúti balesetek megtörténte utáni feladatok

a) Feladatok a baleset helyszínén:

- A baleset megtörténtekor a BM beosztottnak — akár okozója volt a balesetnek, akár nem — a gépjárművel azonnal meg kell állnia.
- Amennyiben maga egyáltalán nem, vagy csak jelentéktelen mértékben sérült meg, a baleset következtében megsérült személyeket azonnal elsősegélynyújtásban kell részesítenie, illetve ha szükséges kórházba történő szállításukról gondoskodnia kell. Segítséget kell nyújtani olyan esetekben is, amikor mások által okozott baleset színhelyére érkeznek.
- A sérült, vagy a veszélyes helyzetbe jutott személynek nyújtandó segítség elmulasztása büntető eljárás megindítását vonja maga után, nemcsak a gépkocsivezetővel szemben, hanem a gépkocsi parancsnokával és a gépkocsiban tartózkodó valamennyi utassal szemben is.
- Az eseménynél jelenlévő szemtanúk személyi adatait fel kell jegyezni.

- Ha forgalmi akadály keletkezett — különösen sötét, ködös időben, síkos úton — gondoskodni kell az utána jövők, illetve az arra haladók időbeni figyelmeztetéséről és a nyomok megőrzéséről.
- Intézkedni kell az illetékes közlekedésrendészeti szerv (baleseti helyszínelő) értesítésére. (BM gépjármű a baleset színhelyét rendőri intézkedés bevárása nélkül nem hagyhatja el.)
- A balesetet az illetékes számadótest gépjármű szolgálata felé a legrövidebb időn belül jelenteni kell.

b) Sérülési jegyzőkönyv felvétele:

A BM gépjármű rongálódásairól azonnal, de a baleset után legkésőbb 24 órán belül „Sérülési jegyzőkönyv”-et (továbbiakban jegyzőkönyvet) kell felvenni.

A jegyzőkönyvet a gépkocsivezető jelenlétében három példányban kell elkészíteni (15. sz. minta).

A jegyzőkönyv felvételére háromtagú bizottságot kell alakítani. A bizottság tagjaiként a gépjármű szolgálatvezetőt, a javítóműhely vezetőjét és a parancsnok megbízottját — lehetőleg a fegyelmi előadót — kell kijelölni. A bizottságba indokolt esetben külső szakértő is bevonható.

Amennyiben a gépkocsivezető megsérült és őt kórházba szállították, úgy a jegyzőkönyvet a gépkocsi parancsnok, vagy az utasok közül egy fő jelenlétében kell felvenni.

A jegyzőkönyvbe a gépjármű valamennyi megrongálódott szerkezeti részét fel kell tüntetni és a sérülés mérvét pontosan meg kell határozni. Ez a megfelelő, előre nyomtatott

szöveg aláhúzásával történik. (pl. „Első lökhárító” törött. „Első sárvédő” 25x30 cm³ erősen gyűrött vagy behorpadt stb.)

Abban az esetben, ha a gépjármű egyes részei, alkatrészei a baleset folyamán olyan mértékben megrongálódtak, hogy felújításuk nem lehetséges, a rongálódás mértékének megnevezése mellett fél kell tüntetni:

„nem javítható, selejtté vált”

szöveget.

Az „egyéb” cím alatt azokat a sérült szerkezeti részeket kell felsorolni, amelyek az előre nyomtatott jegyzőkönyvi úrlapon nem szerepelnek. Itt kell feltüntetni a szerszámihiányokat, illetve más tárgyban, állatban stb. keletkezett idegen károkat, hiányokat is.

A jegyzőkönyvet a bizottsági tagokon kívül a gépjármű-vezetővel — akadályoztatása esetén a gépkocsi parancsnokával — is alá kell íratni.

3. A baleset kivizsgálása, a fegyelmi és a káreljárás megindítása

A számadótest parancsnoka a bekövetkezett balesetet a gépkocsivezető jelentése, a sérülési jegyzőkönyv és a helyszíni szemlejegyzőkönyv alapján az anyagi és a fegyelmi szakközegével köteles kivizsgáltatni.

Súlyosabb kimenetelű balesetek alkalmával a Gépjármű Osztálytól szakközeg kirendelését lehet kérni. A kivizsgálást a szakközeg megérkezéséig függetlenül folytatni kell.

A baleset kivizsgálása során meg kell állapítani:

- a baleset körülményeit és okát (okait),
a gépjárművezető betartotta-e a szolgálati feladatként előírt kötelezettségeket, megsértette-e és milyen mértékben a közlekedésrendészeti szabályokat, fogyasztott-e szeszest és milyen mértékben, a gépjármű parancsnoka a számára előírt kötelezettségeknek eleget tett-e, a gépjármű parancsnok és a gépjárművezető milyen magatartást tanúsított stb.,
- a keletkezett összkárt; (a Belügyminisztériumot ért kár és az idegen kárt Ft értékét),
- a gépjárműparancsnok és a gépjárművezető, vagy esetleg a gépjárműn utazó más BM beosztott milyen mértékben felelős a baleset bekövetkezéséért (szándékosságból, vagy gondatlanságból).

Belügyi gépjármű által okozott baleset során a gépkocsiparancsnok, illetve a gépkocsivezető felelősségének megállapításánál a következők az irányadók:

A gépkocsi parancsnoka nem egy sorban felel a gépkocsivezetővel.

Kivétel ez alól, ha:

- büntető, vagy fegyelmi eljárás során a parancsnok bűnösségét, illetve felelősségét is ugyanazon büntetett, vagy cselekmény miatt állapítják meg, mint a gépkocsivezetőt — pl. együttes italozás —,
- a parancsnok törvénysértő, vagy olyan utasítást adott, amely közvetlen összefüggésben állt a balesettel. Amennyiben azonban a gépkocsiparancsnok magatartását ellen-

őrzési kötelezettség elmulasztásának, hivatali hatalommal való visszaélésnek, stb. minősítik, úgy a felelőssége csupán másodlagos lehet.

A számadótest parancsnoka a baleset kivizsgálása után — a vonatkozó rendelkezések alapján — dönt arról, hogy saját fegyelmi hatáskörében intézkedik-e, vagy az illetékes katonai, illetve polgári ügyészséghez teszi át az ügyet.

A fegyelmi felelősségrevonástól függetlenül — az érvényben lévő kártérítési szabályzat értelmében — a káreljárást minden esetben le kell folytatni.

4. Kártérítési eljárás

a) A kártérítési határozat meghozatala.

A kártérítési határozatot a baleset jellegétől, a felelősség mérvétől, a gépjárművezetők és a gépjárművek állomány szerinti hovatartozásától függően kell meghozni.

(1) Amennyiben a balesetet két BM gépjárművezető —
• BM gépjárművel — okozta és ha annak előidézésében:

— csak az egyik gépjárművezető felelős;

a kártérítési határozatot mindkét gépjárműre nézve — az összkár figyelembevételével — az a számadótest köteles meghozni, amelyikhez a felelős gépjárművezető állományilag tartozik.

Ebben az esetben a balesetben érintett másik számadótest köteles megküldeni a szükséges baleseti iratokat és a kárszámlát.

— ha mindkét gépjárművezető felelős;

a kártérítési szabályzat R. 2. §. kiegészítésében előírtak szerint kell eljárni.

Az érintett számadótestek a kártérítési határozatot a BM Döntő Bizottságának a felelősség mértékére és a térítés arányára vonatkozó döntése alapján, saját hatáskörben hozzák meg.

(2) Ha a baleset BM és idegen gépjármű között történt és ha azok előidézésében

— **a saját gépjárművezető, vagy személy (parancsnok) a felelős;**

az összkárra nézve a gépjárművet üzemeltető számadótestnél kell a kártérítési határozatot meghozni.

Az idegen kárösszeget bírósági ítélet, KDB határozat, illetve az Állami Biztosító elismerése alapján lehet elfogadni.

— **ha idegen gépjárművezető, vagy személy a felelős;**
a BM kárigényét

- az Állami Biztosító,
- az érintett állami szerv,
- a KDB, illetve a
- bíróság

megkeresése útján kell érvényesíteni;

— **Ha mindkét gépjárművezető felelős;**

a felelősség mértékére és a térítés arányaira nézve a bírósági ítélet, KDB határozat, Á. B. döntés stb. a mérvadó.

A kártérítési határozatot saját részről a döntés alapján kell meghozni.

— **Ha a balesetért egyik fél sem okolható;**

a Belügyminisztériumot ért kárra nézve a BM kárviselés kimondását kell kérni és evégett a káriratokat (helyszíni szemlejegyzőkönyv, bírósági ítélet, szakértői vélemény stb.) fel kell terjeszteni a BM Terv és Pénzügyi Csoportfőnökségre.

A baleset következtében megrongálódott saját gépjárművek helyreállítási költségei az illetékes számadótest költségvetését terhelik. Az idegen károkat az Állami Biztosító rendezi.

5. Nem balesetből származó — egyéb — kárügyek intézése

Az eltulajdonított gépjármű forgalmi rendszámát, típusát — a körözés azonnali elrendelése mellett — 48 órán belül a Gépjármű Osztálynak jelelni kell. A jelentés történhet távbeszélőn, géptávíróon, majd ezt követően írásban.

a) Eltulajdonított, vagy tönkrement gépjármű, anyag, alkatrész térítési összegének megállapítása:

(1) Általában :

A térítési összeg a jármű beszerzési értékének 20%-ánál alacsonyabb nem lehet, még akkor sem, ha a gépjármű az előírt futási km-en, illetve használati időnormán túl van.

A beszerzési érték fogalmának meghatározását a „Kártérítési Szabályzat” 50. pontja tartalmazza.

A szükséges óvintézkedés elmulasztása miatt eltulajdonított, vagy nem közúti baleset, illetve nem természetes elhasználódás (pl. gondatlan tárolás, helytelen üzemeltetés és javítás) következtében tönkrement jármű, anyag, alkatrész térítési összegét a **forgalmi érték** alapján, az alábbiak szerint kell megállapítani.

(2) **Gépjárműveknél:**

A beszerzési összeget el kell osztani a gépjármű lefutási km-normájának mennyiségével és a kapott eredményt szorozni kell a nem teljesített km-el. Pl.: ha egy 250 cm³ Pannonia mkp. beszerzési értéke 15 600 Ft, a lefutási km-normája 120 000 km, a motorkerékpárral eltulajdonításáig 70 000 km-t teljesítettek, a km-norma teljesítéséhez hiányzik még 50 000 km; a térítés összege 6500,— Ft lesz.

Képlet:

$$\frac{15\,600}{120\,000} \cdot 50\,000 = 6\,500,— \text{ Ft}$$

(3) **Kerékpároknál:**

A beszerzési összeget osztani kell a norma szerinti használati idővel és az eredményt szorozni kell a kerékpár nyilvántartólap szerint még hátralévő évek számával.

Pl.: ha egy kerékpár új beszerzési értéke 1050,— Ft, norma szerinti használati ideje 10 év, elveszett 4 év használati idő után, a használati időnormához hiányzik 6 év, a térítési összeg: 630,— Ft lesz.

$$\text{Képlet: } \frac{1050}{10} \cdot 6 = 630, - \text{ Ft}$$

(4) Anyagoknál, alkatrészeknél:

Gépjármű anyagokban, alkatrészekben — nem természetes elhasználódás következtében — keletkezett kár térítési összegének megállapításánál alapul kell venni:

- **a felújítási költséget**, ha az anyag, alkatrész még felújítható, illetve
- **a beszerzési összeget**, ha az már teljesen használhatatlanná vált.

A teljes összeg térítése esetén a kirótt kárösszegeből le kell vonni a selejtanyag értékesítése során megtérülő Ft összeget.

b) Leltárhiány megtérítése, kompenzálás:

A leltárhiány, illetve a használó részére kiadott anyagokban szerszámokban, stb. keletkezett hiányok megtérítésére a „Kártérítési Szabályzat” előírásai szerint kell intézkedni.

Az egyidőben végrehajtott leltározás után az azonos, elnevezésű, de különböző méretű alkatrészekben keletkezett hiányt — többletet — a Gépjármű Osztály engedélye alapján kompenzálni lehet. Ilyen esetben a leltározási jegyzőkönyvből a kompenzálható hiányokra, többletekre nézve — Ft érték szerint — kivonatot kell készíteni és azt jóváhagyás végett fel kell terjeszteni.

A kompenzálásra javaslatba hozott anyagok között mennyiségi eltérés nem lehet.

Kompenzálás csak a leltározások és a szolgálati teendők bizottságilag történő átadása-átvétele alkalmával kérhető, illetve engedélyezhető.

Különböző időszakokban történő leltározások, rovincsolások alkalmával felfedett hiányokat, többleteket kompenzálni tilos!

c) A gépjármű jogtalan igénybevétele alkalmával térítendő összeg megállapítása:

Azt a személyt, aki a szolgálati gépjárművet magáncélra jogtalanul igénybeveszi, vagy jogtalan igénybevételt engedélyez; első esetben a közhasználatú személy — illetve tehergépkocsi kétszeres, további esetekben háromszoros viteldíjának megfelelő Ft összeg megtérítésére kell kötelezni.

(1) Térítési összegek:

— **Személygépkocsiknál;**

a jogtalanul megtett út minden km-e után első esetben 4,80 Ft, minden további esetben 7,20 Ft.

— **Tehergépkocsiknál;**

3 tonnáig a jogtalanul megtett út minden km-e után első esetben 4,— Ft, minden további esetben 6,— Ft, 3 tonnán felül a jogtalanul megtett út minden km-e után első esetben 6,— Ft, minden további esetben 9,— Ft.

— **Autóbusznál és különleges gépkocsinál:**

a jogtalan felhasználás tekintetében 3 tonnán felüli tehergépkocsinak minősül.

— **Motorkerékpárnál:**

első esetben km-enként 2,— Ft, minden további esetben 3,— Ft.

d) Forgalmi rendszámtábla, forgalmi engedély elvesztése, tönkrététele esetén térítendő összeg:

(1) Elveszett vagy megrongált forgalmi rendszámtábla utáni térítési összegek:

Szgek.	90,— Ft
Tgk. és klg. gk.	60,— Ft
Oldalkocsis mkp.	75,— Ft
Szóló mkp.	60,— Ft
Pótkocsi, utánfutó	45,— Ft

Fenti összeget kell téríttetni elvesztés és megrongálódás esetén akkor is, ha a két rendszámtábla közül csak az egyik veszett el, vagy ha az egyik annyira megrongálódott, hogy használni már nem lehet. Az új rendszámtábla kiadását a BM Gépjármű Osztálytól szolgálati jegyen kell kérni, amelyhez csatolni kell az elvesztés — megrongálódás — körülményeit tartalmazó jegyzőkönyvet, a rendszám jellegének (személy, teher stb.) megfelelő értékű okmánybélyeget és a megmaradt eredeti, illetve a megrongált rendszámtáblákat.

(2) Forgalmi engedély elvesztése, vagy hanyag kezelése következtében történt megrongálódása esetén a felelős személy köteles az új forgalmi engedély árát megtéríteni. Az új forgalmi engedélyt a BM Gépjármű Osztálytól szolgálati jegyen kell kérni, amelyhez csa-

tolni kell az elvesztés, megrongálódás körülményeiről szóló **jegyzőkönyvet és 30,— Ft-os okmánybélyeget.** Ha a forgalmi engedély megóvására kiadott műanyag-tok elveszik, az új tok kiadásához 5,— Ft-os okmánybélyeg szükséges.

Amennyiben a rendszám, a forgalmi engedély, illetve a tok olyan körülmények között megy veszendőbe, hogy a BM beosztott nem felelős, úgy a BM kárviselését kell kérni és okmánybélyeg nélkül kell az igényt benyújtani.

X. FEJEZET

A GÉPJÁRMŰSZOLGÁLAT ELLENŐRZÉSE

1. A gépjármű ellátás és gazdálkodás ellenőrzése

Az ellenőrzés alkalmával vizsgálni, elemezni kell:

a) **Altalában:**

- a gépjárműszolgálat ellátási, gazdálkodási, szállítási tevékenységét,
- a gépjárművek javítását, műszaki színvonalát, a közúti forgalmat és az igénybevételeket.

b) **Részleteiben:**

- a gépjárműszolgálat munkájának megszervezését,
- az ellátási és gazdálkodási tervek teljesítését, realitását,
- az anyagkészletek alakulását, a megrendelések, igénylések realitását,
- az ellátottság mértékét; ezen belül a szervezettzerű gépjármű állomány, illetve az alkatrész törzskészletek feltöltöttségét,
- a hitelkeretek ésszerű arányos felhasználását,
- a javítóműhely munkájának megszervezését, a szakemberek foglalkoztatottságát,

- gépjárművek karbantartását, műszaki állapotának színvonalát, a javítások minőségét, a technikai ellenőrző vizsgálatok időbeni végrehajtását, az anyagok felhasználását, az alkatrészek beépítését,
- a telephelyek, raktárak, üzemanyagtárolók stb. va-
gyon- és tűzbiztonságát, rendjét, a gépjárművek, anya-
gok, alkatrészek szakszerű tárolását, kezelését,
- az előírt készlet-, műhely- és egyéb nyilvántartások ve-
zetését, naprakésztségét, az okmányok meglétét, az el-
számoló jelentések időben történő elkészítését, és az
adatok helyességét (üzemanyag elszámolás, műhely el-
számolás stb.),
- a gépjárművek, anyagok, alkatrészek, üzemanyagok
nyilvántartás szerinti mennyiségét, minőségét és meg-
létét,
- a gépjárművek üzemeltetését, a km norma kihasználtsá-
g alakulását, a fajlagos üzemanyagfogyasztást,
- a gépjármű szolgálat beosztottainak szakmai felké-
szültségét, a továbbképzések megtartását,
- az előírt ellenőrzési kötelek betartását.

2. A BM gépjárművek igénybevételének, illetve a közúti forgalomban való részvételének ellenőrzése

a) Az ellenőrzésre jogosult szervek:

(1) Valamennyi BM gépjárműre nézve:

- BM Gépjármű Osztály,
- a BM II. Főcsoportfőnökség, és a közlekedést el-
lenőrző rendőri szervek,
- akik erre meghatalmazással rendelkeznek.

(2) Saját gépjármű állományára vonatkozóan:

- a középfokú (testületi) szervek vezetői, illetve megbízottaik,
- a számadótestek parancsnokai és az anyagi szervek vezetői,
- a gépjármű szakszolgálat vezetője,
- akik erre meghatalmazással rendelkeznek.

b) A gépjármű üzemeltetés, forgalmazás ellenőrzése közúton.

Ellenőrizni kell:

(1) Igénybevétel tekintetében:

- az igénybevevő jogszerűen használja-e a gépjárművet,
- a szállított személyek jogosultak-e a gépjárművön való tartózkodásra,
- a gépjármű a szolgálati célhoz vezető legrövidebb úton halad-e,
- a gépjármű, illetve a személyi menetlevél adatai megfelelnek-e a valóságnak.

(2) Rendészeti szempontból:

- a gépjárművezető rendelkezik-e az előírt és érvényes gépjárművezetői igazolvánnyal,
- a gépjárművezető betartja-e a gépjárművezetői igazolványba reá nézve feltüntetett különleges előírásokat, (pl. szemüvegviselés, stb.),
- a gépjárművezető betartja-e a forgalom szabályait, a KRESZ előírásait,
- a gépjárművezető nem fogyasztott-e szeszest.

(3) Műszaki vonatkozásban:

- a gépjármű műszaki állapota, a biztonsági és jelzőberendezések üzembiztonsága megfelel-e a KRESZ előírásainak,
- a gépjármű nincs-e túlterhelve,
- a gépjármű állapota, karbantartása megfelelő-e.

Az ellenőrzést végző közegnek joga van a helyszínen minden olyan intézkedést megtenni, amely a közlekedési szabályok betartása, illetve a Belügyminisztérium érdekeit sértő cselekmények meggátlása érdekében szükségesek.

A gépjármű közúti ellenőrzés nem terjedhet ki a megkülönböztető jelzéssel ellátott gépjárművekre.

A gépjárművet igénybevevő (gépjármű parancsnok) köteles az ellenőrző közeg részére az igénybevétellel kapcsolatos kérdésekre a szükséges felvilágosítást megadni, a szolgálati titok megsértése nélkül.

A gépjármű használatának és közúti forgalmának ellenőrzését a területileg illetékes rendőrfőkapitányságnál, vagy a csapatalakulatok pk.-inál nem kell bejelenteni, a tapasztalt rendellenességekről azonban a saját állományaára vonatkozóan minden esetben értesíteni kell.

TARTALOMJEGYZÉK

I. Fejezet

3. A gépjármű szolgálat szerveinek feladata — — —	1
c) A számadótestek gépjármű szolgálata — — —	1
4. Személyi felelősségek és kötelek a végrehajtó szolgálatban — — — — — — — — — —	2
a) Számadótest parancsnok — — — — — — —	2
j) Gépjárművezető — — — — — — — — —	4
k) Gépkocsi parancsnok — — — — — — —	7
5. Utasok magatartása a BM gépjárművein — — —	8

II. Fejezet

2. A BM gépjárművek csoportosítása — — — — —	9
b) Rendeltetés szerint — — — — — — —	9
c) Igénybevétel szerint — — — — — — —	10

III. Fejezet

1. Az ellátás alapjai — — — — — — — — —	11
a) Állománytáblázat — — — — — — — — —	11
b) Norma — — — — — — — — — — —	12
7. Számadótesten belüli ellátás, gazdálkodás — — —	12
a) Általában — — — — — — — — — — —	12
b) Feladatok a gépjárművekkel, anyagokkal, alkatrészekkel való ellátás és gazdálkodás terén — —	13

IV. Fejezet

1. Gépjárművek igénybevételeinek szabályai — — —	18
a) Általában — — — — —	18
c) Szolgálati gépjárműveknél — — — — —	18
2. Gépjárművek vezetése — — — — —	26
a) A vezetésre való jogosultság és a vezetés átadása	26
b) Gépkocsivezetők szolgálati rendszere — — —	28
c) A gépjárművek vezetése különleges körülmények között — — — — —	29
3. Szállítás — — — — —	34
a) Személyszállítás — — — — —	34
b) Anyagszállítás — — — — —	35
c) Robbanó és gyúlékony anyagok szállításának szabályai — — — — —	36

VI. Fejezet

1. Karbantartás — — — — —	39
a) A napi műszaki felülvizsgálás, karbantartás — —	39
b) Gépjárművek technikai ellenőrző vizsgálata —	42
c) Vízijárművek műszaki felülvizsgálása, karbantartása — — — — —	43

VII. Fejezet

2. A gépjármű szolgálat speciális nyilvántartásainak, okmányainak rendeltetése, vezetése, illetve kitöltésének szabályai — — — — —	45
b) Menetlevéltömb — — — — —	45
d) Igazolvány a szolgálati személygépkocsi magán-célra történő igénybevételére — — — — —	51

VIII. Fejezet

2. A közúti baleset megtörténte utáni feladatok — —	53
a) Feladatok a baleset helyszínén — — — — —	53
b) Sérülési jegyzőkönyv felvétele — — — — —	54
3. A baleset kivizsgálása, a fegyelmi és a káreljárás megindítása — — — — —	55
4. Kártérítési eljárás — — — — —	57
a) A kártérítési határozat meghozatala — — —	57
5. Nem balesetből származó egyéb kárügyek intézése —	59
a) Eltulajdonított, vagy tönkrement gépjármű anyag, alkatrész térítési összegének megállapítása. — —	59
b) Leltárhiány megtérítése, kompenzálás — —	61
c) Gépjármű jogtalan igénybevétele alkalmával térítendő összeg megállapítása — — — — —	62
d) Forgalmi rendszámtábla, forgalmi engedély elvesztése, tönkretétele esetén térítendő összeg —	63

X. Fejezet

1. A gépjármű ellátás és gazdálkodás ellenőrzése — —	65
a) Általában — — — — —	65
b) Részleteiben — — — — —	65
2. A BM gépjárművek igénybevételének, illetve a közúti forgalomban való részvételének ellenőrzése — —	66
a) Az ellenőrzésre jogosult szervek — — — —	66
b) A gépjármű üzemeltetés, forgalmazás ellenőrzése közúton — — — — —	67